

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Süüdistatavad \(kriminaalmenetlused\)](#) > 2 - Minu õigused kohtumenetluse ajal

2 - Minu õigused kohtumenetluse ajal

A. Kus toimub kohtumenetlus?

Kohtumenetlus toimub seal, kus prokurör süüdistuse esitab; see on reguleeritud õigusnormidega. Sageli toimub kohtumenetlus selle piirkonna kohtus, kus kuritegu toime pandi.

See, millises kohtus – kas esimese astme kohtus (*Amtsgericht*), liidumaa kohtus (*Landgericht*) või liidumaa kõrgeimas üldkohtus (*Oberlandesgericht*) – asja menetletakse, sõltub teatavatest teguritest, sealhulgas sellest, milline karistus eeldatavasti kuriteo eest määratakse. Kui isikut süüdistatakse kergemas kuriteos (*Vergehen*) ja karistuseks määratakse eeldatavasti ainult rahaträhv või kuni kaheaastane vabadusekaotuslik karistus, arutab asja esimese astme kohus ainuisikulises koosseisus. Raskete kuritegude (*Verbrechen*) korral, mille puhul määratakse eeldatavasti kahe- kuni nelja-aastane vabadusekaotuslik karistus, teeb asjas otsuse esimese astme kohus, mille koosseisu kuuluvad üks kutseline kohtunik ja kaks kohtukaasistujat (*Schöffengericht*). Kui karistuseks määratakse eeldatavasti pikem kui nelja-aastane vabadusekaotuslik karistus, teeb asjas otsuse liidumaa kohus, mille koosseisu kuulub kaks või kolm kutselist kohtunikku ja kaks kohtukaasistujat. Riigivastaste kuritegude puhul on asja arutamiseks pädev liidumaa kõrgeim üldkohus, mille koosseisu kuulub kolm või viis kutselist kohtunikku, sõltuvalt menetluse keerukusest ja/või ulatusest.

B. Kas süüdistust saab muuta? Kui see on võimalik, siis millised on minu õigused saada selle kohta teavet?

Teatud tingimustel võib kohtu tehtud süüdimõistev otsus Teie vastu esitatud süüdistustest kõrvale kalduda. Muudel karistusõigusnormidel põhinev süüdimõistmine on lubatud ainult juhul, kui kohus annab Teile eelnevalt sõnaselgelt teada, et õiguslik hinnang kaldub esitatud süüdistustest kõrvale, ja annab Teile eelnevalt ka võimaluse esitada enda kaitseks vastuväiteid.

Muudel kuritegudel põhineva süüdimõistva kohtuotsuse tegemiseks peab prokurör esitama täiendavad süüdistused, kui erapooletu kolmas isik ei käsitaks neid kuritegusid ja esialgses süüdistuses kirjeldatud sündmust ühe sündmusena. Täiendavaid süüdistusi arutatakse ainult Teie ja kohtu nõusolekul.

C. Millised õigused on mul kohtuistungil ajal?

i. Kas ma pean kohtus kohal olema? Millistel tingimustel võin ma jätta kohtusse ilmumata?

Põhimõtteliselt on süüdistatav kohustatud kohtuprotsessil osalema. Kui süüdistatavat ei ole osalemiskohustusest vabastatud ja ta jätab kohtuistungile ilmumata, peatatakse üldiselt kohtuprotsess ning teatud tingimustel võidakse isiku suhtes välja anda ka vahistamismäärus. Erandeid kohaldatakse näiteks käskmenetluse puhul ning fakti- ja õigusküsimusi käsitlevate apellatsioonkaebuste menetlemisel.

ii. Kas mul on õigus kasutada tõlki ja lasta dokumente tõlkida?

Teil on õigus saada viivitamata üksikasjalikku teavet Teie vastu esitatud süüdistuse laadi ja aluste kohta Teile arusaadavas keeles.

Kui Te saksa keelt ise piisavalt hästi ei valda, määrab kohus Teie jaoks tõlgi, kes tõlgib Teile kohtumenetluse käigus kõik olulised ütlused ja avaldused.

iii. Kas mul on õigus kaitsjale?

Teil on õigus advokaadi kaitsesele. Teatavatel juhtudel on kaitsja kasutamine ka kohustuslik. Kui Te sellisel juhul ise advokaati end kaitsma ei määra, määrab Teile kaitsja kohus. Teavet advokaadi leidmise ja selle kohta, kes talle tasu maksab, leiate [siit](#).

iv. Millistest muudest menetlusõigustest ma peaksin olema teadlik (nt kahtlustatavate ilmumine kohtusse)?

Kui Teie vastu esitatakse tõendeid, on Teil õigus esitada nende kohta vastuväiteid. Teil on õigus ebaseaduslikult esitatud tõendite vastuvõtmine ja kasutamine vaidlustada.

Samuti on Teil õigus taotleda täiendavate tõendite kogumist. Teil on õigus ise tõendeid koguda ja esitada, olgugi et Teil ei ole politseiga samu volitusi. Näiteks ei ole Teil õigust telefonikõnesid pealt kuulata ja seotud kõnesalvestisi tõendina esitada.

Võite paluda tunnistajatel anda tõeseid ütlusi nende nägemuse kohta sündmustest ja kutsuda tunnistajad koos endaga kohtuistungil osalema. Tunnistajad on kohustatud kohtusse ilmuma ja tõtt rääkima.

Kõigepealt küsitlevad tunnistajaid kohus ja prokurör, misjärel saate neile küsimusi esitada Teie ja Teie advokaat.

D. Võimalikud karistused

Võimalikud karistused on trahvid ja vabadusekaotuslikud karistused. Teatud juhtudel võib kohus ette näha ka parandus- ja ennetusmeetmeid. Sellised meetmed hõlmavad näiteks isiku psühhiaatriaiglasse paigutamist, narkootikumidest võõrutamise keskustesse saatmist või ennetavat kinnipidamist. Sellise meetme näide on ka juhiloa äravõtmine. Lisakaristusena võib kohus kohaldada sõidukijuhtimise keeldu. Parandus- ja ennetusmeetmeid saab määrata eraldiseisvalt või teatud juhtudel lisaks põhikaristusele.

Trahvi suurus määratakse päevamäärade arvuna (näiteks 50 päevamäära väärtusega 15 eurot tükk). Päevamäär vastab tavaliselt kolmekümnendikule isiku kuu netosissetulekust. Trahvi maksmata jätmise korral tuleb veeta päev vanglas iga kahe päevamäära kohta (asendusarest) (*Ersatzfreiheitsstrafe*). Vangistuse vältimiseks on võimalik trahvi tasuda ka tasustamata tööd tehes. Kuni 180 päevamäära suuruste trahvide puhul võidakse trahvi kohaldamine teatavatel tingimustel peatada. Sellisel juhul saadetakse Teile asjaomane teade ja Te peate trahvi maksuma ainult juhul, kui panete pärast kohtuotsuse tegemist toime uue kuriteo või rikute Teile järgimiseks määratud tingimusi või ettekirjutusi.

Kuni kaheaastase vabadusekaotusliku karistuse korral võidakse isik karistusest tingimuslikult vabastada, kohaldades katseaega. Katseaja pikkus on kaks kuni viis aastat. Kui katseajal tingimusliku karistusest vabastamise reegleid rikutakse, võidakse karistus täitmisele pöörata.

Vabadusekaotuslikku karistust kantakse vanglas. Kui lõplik otsus on jõustunud, saate teate selle kohta, et peate hakkama oma karistust kandma. Kui Te seda vabatahtlikult ei tee, antakse välja vahistamismäärus.

Kui olete kandnud vähemalt kaks kolmandikku oma karistusest (või pool karistusest – vähemalt kuus kuud sellest –, kui tegu on esimese kuni kaheaastase vabadusekaotusliku karistusega või kui esinevad teatavad eriasjaolud), kaalutakse Teile ennetähtaegset vabastamist tingimusel, et nõustute ülejäänud karistuse tingimusliku kohaldamata jätmisega. Kui kohus kaalub ennetähtaegset vabastamist teatavate raskete kuritegude toimepanija puhul, tuleb vabastamise üle otsustamiseks saada eksperdiarvamus. Kohtuotsuse täideviimisega seotud kohtuotsused teeb tavaliselt liidumaa kohtu täitevõimsuse kohtunik ainuisikuliselt.

Alaealisi käsitleva kriminaalõiguse valdkonnas ei panda rõhku kurjateo toimepanija karistamisele ja õigusrikkumise heastamisele, vaid toimepanija harimisele, et ta ei paneks toime uut kuritegu. Seega võidakse alaealiste puhul lisaks vabadusekaotuslikele karistustele, mille pikkus on vähemalt kuus kuud, aga võib olla ka kuni viis aastat ja raskete kuritegude puhul ka kuni kümme aastat (14–17aastaste alaealiste puhul), ja mis võidakse ka tingimisi kohaldamata jätta (kui karistus ei ole pikem kui kaks aastat), kohaldada ka muud liiki karistusi (mis on kergemate ja keskmise raskusastmega kuritegude puhul palju levinumad). Näidetena võib tuua korraldused teha üldkasulikke tööd, maksta raha heategevuseks, võtta meetmeid tekitatud kahju korvamiseks ja osaleda sotsiaalvaldkonna koolituskursusel; samuti võidakse määrata süüdimõistetud konkreetse isiku hoole ja järelevalve alla või näha ette

ohvri ja õigusriikkuja lepitamine; ka võidakse alaealine määrata kuni neljaks nädalaks alaealiste kinnipidamisasutusse.

■ Viimati uuendatud: 20/11/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.